

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

матеріали
університетської конференції

28 листопада 2025 року

м. Одеса

Україна. 2009. №2. С. 8-11.

3. Хаустова М.Г., Липнік В. Вплив глобалізації на правову систему України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. №1.

Ключові слова: глобалізація, правова система, система права, гармонізація.

Keywords: globalization, legal system, system of law, harmonization.

Іванчук Віра Євстафіївна

Національний університет «Одеська юридична академія»

*доктор філософії в галузі права, доцент кафедри загальної теорії права
та держави*

ПРАВОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний етап розвитку правової системи України характеризується активним пошуком ефективних механізмів удосконалення правотворчої діяльності та забезпечення стабільності законодавства. Динамічні соціально-економічні, політичні та технологічні процеси зумовлюють потребу у формуванні якісно нових підходів до правового регулювання, орієнтованих на гнучкість, системність і наукову обґрунтованість. У цьому контексті особливої актуальності набуває правовий моніторинг як інноваційний інструмент, спрямований на оцінювання ефективності чинного законодавства, виявлення прогалин, колізій та тенденцій його розвитку.

Правовий моніторинг виступає важливою складовою процесу правотворчості, що забезпечує зворотний зв'язок між нормотворчою діяльністю та її практичними результатами. Його запровадження сприяє підвищенню якості нормативно-правових актів, узгодженості правової системи, а також ефективнішому реагуванню держави на суспільні потреби.

Незважаючи на те, що окремі аспекти правового моніторингу досліджувалися в працях українських та зарубіжних учених, ця проблематика залишається недостатньо розробленою у вітчизняній правовій науці, особливо в контексті її практичного впровадження у правотворчу діяльність органів державної влади. Саме тому наукове осмислення правового моніторингу як інноваційного інструменту правотворчості є важливим для підвищення ефективності правової політики держави, удосконалення законодавчого процесу та розвитку правової системи України загалом.

Механізм правового регулювання можна визначити як систему правових засобів, за допомогою яких держава здійснює регулятивний вплив на свідомість і поведінку індивідів. У цьому контексті метою правового моніторингу виступає забезпечення реальної ефективності реалізації правових норм, що проявляється у трансформації їх змісту в правомірну поведінку особи. Це досягається через формування у суб'єктів права належних ціннісних орієнтацій щодо права та мотивацію до соціально схвалюваних моделей правової поведінки. Такий підхід узгоджується з природною властивістю права – прагненням до максимальної визначеності та впорядкованості юридичного регулювання суспільних відносин [1, с. 108].

Механізм впливу результатів правового моніторингу на розвиток і функціонування правової системи держави доцільно розглядати як комплекс взаємопов'язаних правових інститутів, а також опосередкованих правовими засобами технологічних операцій і юридичних процедур, спрямованих на забезпечення своєчасного коригування нормотворчої та правозастосовної діяльності відповідно до інформації, отриманої в процесі здійснення правового моніторингу.

Для формування ефективного механізму правового моніторингу необхідною є розробка та нормативна регламентація його структурних елементів, які забезпечують узгоджене функціонування всіх етапів процесу – від збору інформації до ухвалення управлінських і нормотворчих рішень. Такий механізм повинен мати чітке процедурне, організаційне та інформаційне

забезпечення, що ґрунтується на принципах відкритості, системності та відповідальності суб'єктів моніторингу. Зокрема, слід передбачити:

- юридичні процедури, які охоплюють узагальнення результатів правового моніторингу, здійснюваного різними суб'єктами; розгляд та правове оформлення отриманих висновків (зокрема, через прийняття нормативно-правових актів або видання доручень органам державної влади та посадовим особам); визначення правового статусу осіб, відповідальних за реалізацію заходів реагування у межах їх компетенції;

- порядок створення, функціонування та ведення єдиної інформаційної бази даних результатів правового моніторингу, що забезпечить систематизацію, збереження та доступ до аналітичної інформації;

- механізм контролю за своєчасним застосуванням заходів реагування, передбачених за результатами моніторингу, а також порядок притягнення до юридичної відповідальності осіб, які не виконали або неналежно виконали відповідні доручення чи рекомендації;

- технологічні операції з передачі, обробки, узагальнення та зберігання даних щодо проведення правового моніторингу, його результатів і здійснених заходів реагування в межах єдиної інформаційної системи [3, с. 249].

Розроблення та нормативне закріплення таких процедур сприятиме інституційному зміцненню системи правового моніторингу, забезпеченню прозорості процесів прийняття рішень у сфері правотворчості та підвищенню ефективності правового регулювання загалом.

Слід констатувати, що правовий моніторинг посідає важливе місце в системі сучасної правотворчої діяльності, виступаючи інноваційним механізмом забезпечення якості, узгодженості та ефективності законодавства. Його сутність полягає у систематичному спостереженні, аналізі, оцінюванні та прогнозуванні стану правової системи з метою своєчасного виявлення недоліків правового регулювання і розроблення пропозицій щодо їх усунення.

Розгляд правового моніторингу як інноваційного інструменту зумовлений тим, що він поєднує традиційні правові методи з сучасними інформаційно-

аналітичними технологіями, забезпечуючи об'єктивність і наукову обґрунтованість рішень у процесі нормотворення. Його впровадження створює передумови для підвищення прогнозованості правової політики, оптимізації законодавчого процесу та формування стабільної, внутрішньо узгодженої правової системи [2, с. 555].

Ефективне функціонування механізму правового моніторингу потребує чіткого нормативного врегулювання процедур його проведення, визначення компетенції суб'єктів, створення єдиної інформаційної бази даних, а також запровадження контролю за реалізацією результатів моніторингу. Це дозволить не лише забезпечити своєчасне коригування правотворчої діяльності, а й сприятиме зміцненню принципів верховенства права, законності та стабільності правового середовища.

Таким чином, правовий моніторинг виступає не просто технічною чи аналітичною процедурою, а комплексним інститутом, що забезпечує зворотний зв'язок між нормотворчістю і правозастосуванням, формуючи підґрунтя для сталого розвитку правової системи України та її адаптації до європейських стандартів ефективного правового регулювання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Варич О. Г. Правовий моніторинг як сучасний вектор ефективного розвитку правової системи. *Альманах права*. 2019. № 10. С. 108-110.
2. Іванчук В. Є. Правовий моніторинг: стан та шляхи вдосконалення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 9. С. 553-557. URL: http://lsej.org.ua/9_2023/136.pdf
3. Правовий моніторинг як складова правотворчої та правозастосовчої діяльності: монографія / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Н.В. Міловської. Київ : Алерта, 2023. 268 с.

Ключові слова: правовий моніторинг, правотворча діяльність, правова система, правове регулювання.

Keywords: legal monitoring, law-making activity, legal system, legal regulation.

ЗМІСТ

Передмова	2
Секція 1. Методологічний контент сучасного права та держави	4
Мельничук Ольга Степанівна.....	4
НЕКЛАСИЧНІ ПРИНЦИПИ У МЕТОДОЛОГІЇ СУЧАСНОГО ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ.....	4
Чувакова Ганна Михайлівна.....	7
ПРАВОВІ АНОМАЛІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	7
Рязанов Михайло Юрійович	11
ПРАВОВА СПАДЩИНА ЯК КЛЮЧ ДО ПРАВОВОЇ АДАПТАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ ПРАВОВОЇ ЕКСПАНСІЇ.....	11
Грунь Олександр В'ячеславович	15
ЩОДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ФІЛОСОФСЬКИХ ТА ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ	15
Завальнюк Ірина Володимирівна	20
ПРИНЦИП ІСТОРИЗМУ ЯК ОСНОВА ПРАВОВОГО АНАЛІЗУ	20
Секція 2. Тенденції та перспективи розвитку сучасного права.	24
Антошина Ірина Володимирівна.....	24
ІНФОРМАЦІЙНА ФУНКЦІЯ СУЧАСНОГО ПРАВА В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ.....	24
Личко Валерія Сергіївна	28
ПРАВНИЧА ДОПОМОГА В СИСТЕМІ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
Дудник Руслана Миколаївна.....	32
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ.....	32
Іванчук Віра Євстафіївна	35
ПРАВОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	35
Дараган Євген Олександрович.....	39
ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ КОДИФІКОВАНИХ АКТІВ.....	39
Білоус Ольга Анатоліївна	43
ПРОБЛЕМАТИКА РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ	43
Черненко Владислав Васильович	46
ПОРІВНЯННЯ СТРОКІВ ОСКАРЖЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ СТЫГНЕНЬ ЗА ПОРУШЕННЯ СУБОРДИНАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ	46
Лисенко Ангеліна Володимирівна	50
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ОБ'ЄКТА «НАНОТЕХНОЛОГІЯ»: АКСІОНОРМАТИВНИЙ ВИМІР	50